

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
(sediul Centru)

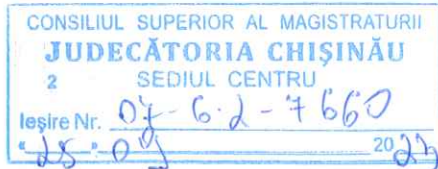

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
(office Centre)

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 162
Republica Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27- 27- 40,
tel./fax (+373 22) 27-03-79, e-mail: jcc@justice.md

Chisinau city, Ștefan cel Mare și Sfint, 162 avenue
Republic of Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27-03-79 , e-mail: jcc@justice.md

Dosarul nr. 2-20631/22

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu, nr. 28, MD-2004

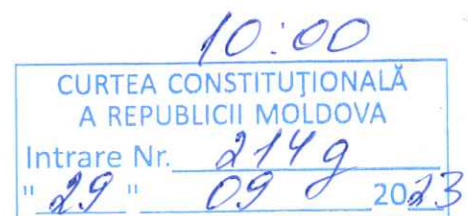
Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Vă expediază sesizarea înaintată de către reprezentantul Nataliei Moleșteanu, avocatul Ana Nichitoi cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 355 alin. (1) lit. b) din Codul muncii, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Natalia Moleșteanu împotriva CA „Air Moldova” SRL cu privire la restabilire la lucru și încasarea salariului pentru absența forțată de la lucru și a cheltuielilor de judecată.

Anexă: copia încheierii din 25.09.2023 pe 3 file;
sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 7 file.

Judecătorul Judecătoriei Chișinău,
sediul Centru

Balan

Tatiana Balan

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

SESIZARE

privind excepția de neconstituționalitate

a art. 355 alin.(1) lit. b) din Codul Muncii

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

1. Nume, Prenume.

Avocat, Nichitoi Ana, CA. "Ana Nichitoi".

2. Adresă.

4. Reprezentatul, denumire.

Moleșteanu Natalia

6. Calitatea procesuală în cadrul procesului de judecată din fața instanței de drept comun.

Reclamant

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării.

Natalia Moleșteanu, a activat în cadrul companiei aeriene S.R.L "Air Moldova" în baza contractului individual de muncă nr. 971 din 13 aprilie 2017 iar ulterior contractele fiind prelungite.

La data de 12 februarie 2018 a născut un băiețel, Moleșteanu Vladimir fiind în concediu pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani.

La data de 06 ianuarie 2021 prin intermediul oficiului postal i-a parvenit din adresa angajatorului ordinul nr. 265/p din 15 decembrie 2020 cu privire la încetarea contractului individual de muncă.

Prin decizia Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și aigurării egalității din 06 decembrie 2021 a fost constatat că am fost discriminată de către pîrît, pe criteriu de maternitate în cîmpul muncii.

Prin hotărîrea instanței de judecată din 13 aprilie 2022, judecătoria Chișinău, sediul Centru a fost admisă parțial acțiunea depusă și anulat ordinul de încetare a contractului individual de muncă din 15 decembrie 2022 ca fiind contrar legii.

Ulterior s-a încercat să se negocieze cu pîrîtul reîncadrarea în cîmpul muncii, prin cerere personală depusă la 18 aprilie 2022, repetat prin intermediul avocatului cu o cerere la fel de continuare a raporturilor de muncă.

Conform prevederilor art. 89 alin. (1) și (2) Codul muncii, salariatul eliberat nelegitim din serviciu poate fi restabilit la locul de muncă în caz de litigiu - prin hotărîrea instanței de judecată. La examinarea litigiului individual de muncă de către instanța de judecată, angajatorul este obligat să dovedească legalitatea și să indice temeiurile transferării sau eliberării din serviciu a salariatului.

În conformitate cu art. 23 al Declarația Universală a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotire împotriva șomajului. Toți oamenii au dreptul, fără nici o discriminare, la salariu egal pentru muncă egală.

Ordinul nr. 265/p din 15 decembrie 2020, adus la cunoștință reclamantei la data de 06 ianuarie 2020 cu privire la încetarea contractului individual de muncă. a fost contestat la data de 31 martie 2021, astfel conform art. 401 alin.(1) lit/ b) Cod Civil, cursul prescripției extinctive se întrerupe prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de chemare în judecată.

Conform art. 401 alin.(2) Cod Civil, după întreruperea cursului prescripției extinctive, începe să curgă un nou termen. Timpul scurs pînă la întreruperea cursului prescripției extinctive nu se include în noul termen de prescripție extintivă.

Conform art. 395, alin. (1) Cod civil, termenul de prescripție extintivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Conform art. 401 alin. (1) Cod civil, cursul prescripției extinctive se întrerupe: a) printr- un act voluntar de executare sau prin recunoașterea, în orice alt mod, expres sau tăcit,

a dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția. Constituie acte de recunoaștere tăcită executarea parțială a obligației, achitarea, în tot sau în parte, a dobânzilor sau a penalităților, constituirea unei garanții, solicitarea unui termen de plată, declararea compensării și alte asemenea manifestări care să ateste în mod neînoielnic existența dreptului celui împotriva căruia curge prescripția; b) prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de chemare în judecată, de arbitrare, a unei cereri de eliberare a ordonanței judecătorești sau a unei alte cereri în organul jurisdicțional competent; c) prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de admitere a creanței în cadrul procesului de insolvență, precum și a cererii de intervenție în cadrul procedurii de executare silită în curs pornite de alți creditori; d) în alte cazuri prevăzute de lege. (2) După întreruperea cursului prescripției extinctive, începe să curgă un nou termen, Timpul scurs până la întreruperea cursului prescripției extinctive nu se include în noul termen de prescripție extintivă. (3) În cazul survenirii circumstanței indicate la alin. (1) lit. a), începe să curgă un nou termen de prescripție extintivă chiar dacă circumstanța survine după expirarea termenului de prescripție extintivă.

Prin hotărîrea instanței de judecată din 13 aprilie 2022, judecătoria Chișinău, sediul Centru a fost admisă parțial acțiunea depusă și anulat ordinul de încetare a contractului individual de muncă din 15 decembrie 2022 ca fiind contrar legii.

Această hotărîre a fost contestată de Air Moldova cu apel, ulterior și de către Natalia Moleșteanu.

Prin încheierea Colegiului Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, din 18 iulie 2022 cererea de apel depusă de către Air Moldova a fost restituită.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 05 octombrie 2022 recursul declarat de Air Moldova SRL, a fost respins și a fost menținută încheierea Curții de Apel Chișinău.

În contextul în care deja s-au expus și instanțele supreme, reclamanta a avut încrederea că poate fi restabilită la muncă, și conform art. 89 alin.(1) Codul Muncii, adică după ce s-a demonstrat faptul că aceasta a fost eliberată nelegitim, a solicitat restabilirea la muncă prin negocieri directe, cererile în acest sens fiind anexate la dosar, mai mult ca atât reclamanta a fost chemată personal de către directorul companiei Air Moldova la negocieri, la data de 29 septembrie 2022, dar acesta atunci i-a comunicat astfel, locuri de muncă sunt, dar să revină reclamanta după instanța supremă și ulterior se va mai negocia cu ea.

Conform art. 355 alin.(1) lit. b) Codul Muncii, cererea privind soluționarea litigiului individual de muncă se depune în instanța de judecată în termen de 3 ani de la data apariției dreptului respectiv al salariatului, în situația în care obiectul litigiului constă în plata unor drepturi salariale, sau de altă natură, ce i se cuvin salariatului.

În contextul, în care prevederile aceluiași articol 355 alin.(1) lit. a) Codul Muncii, nu prevede că termenul 3 luni se referă la acțiunea de restabilire la muncă, poate fi aplicată Nataliei Moleșteanu termenul de 3 ani și anume dreptul de restabilire la muncă este inclus de legiuitor în acele drepturi de altă natură, prevăzut de lit. b).

C. Obiectul sesizării.

Obiectul sesizării îl constituie art. 355 alin.(1) lit. b) din Codul Muncii, și prin prisma prescripțiilor conținute în acest articol, verificarea constituționalității acestuia are o aplicabilitate la soluționarea cauzei a prevederilor contestate.

Incidența unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

- Art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, citez: "Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și aceste acte normative."

-Art. 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, citez: "Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului."

D. Argumentarea pretinsei încălcării a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție.

În argumentarea încălcării drepturilor garantate de Constituție, voi pleda cu referire la necorespunderea, prevederii legale contestate, cu exigențele de calitate a legii și anume, aceasta nu întrunește criteriile de accesibilitate, previzibilitate și claritate, care ar permite reclamantei să decidă asupra conduitei necesare să o adopte în procesul de apărare a dreptului fundamental de acces la justiție și să prevadă, în mod rezonabil, consecințele acestei conduite.

Din analiza interpretărilor menționate supra, este evident că orice normă legală, trebuie să corespundă celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate, precum și să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. Totodată, norma legală trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative și corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile.

Subliniem că în speța deferită, art.355 din Codul muncii are incidență directă asupra protecției dreptului la muncă a reclamantei, garantat de art.43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova. Or, acest articol legiferează termenul de contestare a ordinului de concediere, și este o incertitudine de când pentru persoană cureg timpul pentru adresarea unei acțiuni de restabilire la muncă în baza temeiului art. 89 alin.(1) Codul Muncii,. în consecință, opinăm că prevederea legală contestată, din cauza neclarității acesteia, împiedică dobândirea dreptului la muncă a reclamantei Natalia mOleșteanu, munca căreia este specifică fiind însoțitor de bord iar Republica Moldova deține doar un aeroport, respective dreptula acesteia la alegerea muncii la noi în țară este foarte limitat.

Totodată, am depus interpelări la toate structurile competente pentru a clarifica aspectul dat, inclusiv în privința faptului care sunt acele drepturi de altă natură (de ce nu intră aici dreptul de restabilire la muncă) prevăzut în art. 355 alin.(1) lit. b) nu corespunde exigențelor privind calitatea legii, din următoarele considerente: nu întrunește condițiile de accesibilitate, previzibilitate și claritate;

Cu referire la neîntrunirea condițiilor de accesibilitate, previzibilitate și claritate, precizăm următoarele:

Prin urmare, prevederile legale conținute în art. 355 alin. (1) din Codul muncii, nu răspund exigențelor de calitate a legii, astfel încât, persoana să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile și în consecință abuzuri și/sau acțiuni arbitrare din partea autorităților publice/instanțelor judecătorești.

Dreptul reclamantei la restabilire la muncă, a parvenit după emiterea hotărârii instanței de fond, care după contestare a rămas neschimbată, și în acest caz se aplică art. 355 alin.(1) lit. b) în termen de 3 ani, în situația în cazul în care obiectul litigiului constă în plata unor drepturi salariale sau de altă natură, ce i se cuvin salariatului.

Conform art. 395 alin.(2) Cod Civil, în cazul în care dreptul subiectiv este afectat de un termen suspensiv sau de o condiție suspensivă, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data împlinirii termenului ori a realizării condiției. Potrivit art. 3 alin. (1) din Codul civil, legislația civilă constă în prezentul cod, în alte legi, în ordonanțe ale Guvernului și în acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile prevăzute la art. 2 și care trebuie să fie în concordanță cu Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art. 2 alin. (1) din Codul civil, legislația civilă determină statutul juridic al participanților la circuitul civil, temeiurile apariției dreptului de proprietate și modul de exercitare a acestuia, reglementează obligațiile contractuale și de altă natură, alte raporturi patrimoniale și personale nepatrimoniale conexe lor. Alineatul (2) din același articol prevede că, raporturile familiale, locative, *raporturile de muncă*, de exploatare a resurselor naturale și de protecție a mediului înconjurător, ce corespund prevederilor alin. (1), sunt reglementate de prezentul cod și de alte legi.

Conform art. 352 alin.(1) Cod Civil, efectele juridice care depind de o condiție suspensivă se produc la momentul îndeplinirii acelei condiții sau la un alt moment ulterior prevăzut de lege.

Obiectul litigiului dat este restabilirea la muncă, și acest drept a reclamantei a apărut după declararea odinului ilegal, prin hotărârea instanței de fond.

Conform prevederilor art. 89 alin. (1) și (2) Codul muncii, salariatul eliberat nelegitim din serviciu poate fi restabilit la locul de muncă în caz de litigiu - prin hotărârea instanței de judecată.

Prin urmare, prevederile legale conținute în art. 355 alin. (1) din Codul muncii, nu răspund exigențelor de calitate a legii, astfel încât, persoana să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile și în consecință abuzuri și/sau acțiuni arbitrare din partea autorităților publice/instanțelor judecătorești.

E. Lista documentelor relevante.

Codul muncii.

F. Declarația și semnătura autorului sesizării.

Declar pe onoare mea că informațiile ce figurează în prezenta sesizare sunt exacte.

Avocat, Nichitai Ana

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Nichitai Ana", with a long horizontal flourish extending to the right.

ÎNCHEIERE

25 septembrie 2023

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Centru
Instanța de judecată, compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Tatiana Balan
Grefier Bogdana Mamedov

examinând în ședință publică cererea depusă de către reprezentantul Nataliei Moleșteanu, avocatul Ana Nichitoi cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Natalia Moleșteanu împotriva Companiei Aeriene „Air Moldova” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la restabilire la lucru și încasarea salariului pentru absența forțată de la lucru și a cheltuielilor de judecată,

constată:

La data de 16 septembrie 2022, Natalia Moleșteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva CA „Air Moldova” SRL cu privire la restabilire la lucru și încasarea salariului pentru absența forțată de la lucru și a cheltuielilor de judecată.

La data de 23 decembrie 2022, CA „Air Moldova” SRL a depus prin intermediul cancelariei cerere cu privire la excepția de tardivitate, solicitând admiterea acesteia și respingerea acțiunii ca fiind tardivă.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 februarie 2023 a fost admisă cererea depusă de către CA „Air Moldova” SRL cu privire la excepția de tardivitate și a fost respinsă acțiunea ca fiind tardivă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 aprilie 2023 a fost admis recursul declarat de către Natalia Moleșteanu, a fost casată încheierea primei instanțe și a fost restituită cauza la rejudecare în aceeași instanță, în același complet de judecată.

La data de 07 septembrie 2023, reprezentantul Nataliei Moleșteanu, avocatul Ana Nichitoi a depus o cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 355 alin. (1) lit. b) din Codul muncii.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantei, avocatul Ana Nichitoi a susținut cererea și a solicitat admiterea acesteia.

În ședința de judecată reprezentantul pârâtei nu s-a prezentat, despre locul, data și ora ședinței de judecată fiind citat în mod legal.

Audiind reprezentantul reclamantei, studiind materialele dosarului, instanța de judecată că, cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate urmează a fi admisă din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și

ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Totodată, conform §79-80 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Conform § 82-83 din aceeași hotărâre, Curtea a reținut că, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Raportând la caz prevederile enunțate, instanța de judecată constată că, condițiile indicate supra, necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, sunt întrunite în cererea înaintată de către reprezentantul Nataliei Moleșteanu, avocatul Ana Nichitoi.

Așadar, după cum se constată în speță, obiectul excepției și, anume, prevederile art. 355 alin. (1) lit. b) din Codul muncii intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către reprezentantul unei părți în proces, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale pe acest obiect, motiv din care cererea înaintată de către reprezentantul Nataliei Moleșteanu, avocatul Ana Nichitoi cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, urmează a fi admisă. Or, cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei contestate, depusă de către reprezentantul

Nataliei Moleșteanu, avocatul Ana Nichitoi, constituie o prerogativă a acestuia, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

Din considerentele enunțate, instanța de judecată ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de către reprezentantul Nataliei Moleșteanu, avocatul Ana Nichitoi cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu art. 12¹, 269 și 270 din Codul de procedură civilă, instanța de judecată

dispune:

Se admite cererea depusă de către reprezentantul Nataliei Moleșteanu, avocatul Ana Nichitoi cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea reprezentantului Nataliei Moleșteanu, avocatul Ana Nichitoi în vederea examinării constituționalității prevederilor art. 355 alin. (1) lit. b) din Codul muncii.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Balan